

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра соціології та соціальної роботи**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету суспільних наук
Остапець Ю.О.
« 30 » серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІННОВАЦІЇ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	23 Соціальна робота
Спеціальність	231 Соціальна робота
Освітня програма	Соціальна робота
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Інновації в соціальній роботі» для здобувачів вищої освіти галузі знань **23 Соціальна робота** спеціальності **231 Соціальна робота** освітньої програми «Соціальна робота».

Розробники: Попович Анна Михайлівна, доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри соціології та соціальної роботи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **соціології та соціальної роботи**

протокол № 12 від «29» червня 2023 р.

Завідувач кафедри Федір ШАНДОР

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 8 від «29» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Олена ПОПАДИЧ

© Попович А.М., 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4.5	2	2
	Лекції:	
	22	8
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: тестування	Самостійна робота:	
	78	108

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Інновації в соціальній роботі» – формування знань, умінь, навичок щодо організації та впровадження інновацій у практику соціальної роботи шляхом аналізу реальних нововведень та проблем їх впровадження.

Основними завданнями навчальної дисципліни є: засвоєння знань у сфері впровадження інновацій у соціальній роботі.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК6. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК10. Здатність працювати в команді.

Загальні компетентності (З)

Професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи»:

З5. Здатність вчитися і бути навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації.

З10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук, у тому числі методи математичної статистики та кількісні соціологічні методи, стосовно завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі соціальної роботи.

ФК4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної

ФК10. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість задля вирішення

соціальних проблем через упровадження соціальних інновацій.

ФК16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

ФК18. Здатність орієнтуватись у системі законів та нормативно-правових актів, що діють в сфері соціального захисту осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують соціальної підтримки і допомоги.

Фахові компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)

Професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи»:

И2. Здатність розробляти пропозиції щодо підвищення ефективності соціального захисту населення на індивідуальному, груповому рівнях, в тому числі у межах адміністративно-територіальної одиниці територіальної громади в межах повноважень.

Л4. Здатність сприяти набуванню й удосконаленню фахівцями та нефахівцями спеціальних знань і навичок у сфері.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Соціальна робота», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог	ПРН1
Критично оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про практики соціальної роботи, формулювати висновки та рекомендації щодо їх впровадження	ПРН2
Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опанувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості	ПРН6
Демонструвати ініціативу, самостійність, оригінальність, генерувати нові ідеї для розв'язання завдань професійної діяльності	ПРН13
Упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність	ПРН19

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Студенти підготовлені розв'язувати складні задачі з проблем впровадження інновацій у соціальній роботі, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог	ПРН1

Студенти демонструють уміння оцінювати результати наукових досліджень і різні джерела знань про інноваційні практики соціальної роботи	ПРН2
Студенти демонструють уміння автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості	ПРН6
Студенти демонструють ініціативу, самостійність, оригінальність для розв'язання завдань професійної діяльності	ПРН13
Студенти демонструють уміння впроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність	ПРН19

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Залік, тестування; доповіді-повідомлення; підготовка презентацій результатів виконаної індивідуальної роботи.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, виступ, доповнення, загальна активність, письмовий експрес-контроль, участь у груповій роботі з аналізу ситуацій; презентація виконаної індивідуальної роботи.

Знання, вміння та навички студентів оцінюються через визначення критерії виконання завдань. Кількісна оцінка певного поточного контролю за конкретним видом навчального заняття визначається як сума балів за окремі види навчальної роботи. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами поточного контролю протягом одного модуля – 50.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота. Передбачає розкриття теоретичних питань і тести. Кожне завдання модульної контрольної роботи (2 теоретичні і тестові завдання) оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як сума оцінок: теоретична частина – 40 балів (по 20 балів кожне теоретичне питання); тести оцінюються в 10 балів. Максимальна оцінка за модульну контрольну роботу – 50 балів.

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «УжНУ», затвердженого наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 61/01-0 від 24.12.2020 р., підсумкова оцінка за модуль складається із суми балів за поточне оцінювання і результату модульної контрольної роботи (максимальна оцінка – 100 балів). Його результат є одночасно підсумковою модульною оцінкою.

У випадку, коли структура робочої програми передбачає більше ніж один модуль, результат підсумкової модульної оцінки визначається як середнє арифметичне значення усіх модулів.

Студент, який за результатами підсумкової модульної оцінки отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового семестрового контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів). У

протилежному випадку студент не допускається до підсумкового семестрового контролю.

Якщо підсумкова модульна оцінка становить не менше 60 балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова (семестрова) і виставлена у відомість обліку успішності та залікову книжку в день оголошення результатів. За бажання підвищити рейтинг студент складає залік в усній тестування.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік у формі тестування.

Результат підсумкового контролю визначається як середнє арифметичне значення двох модулів. Якщо студент погоджується з набраною кількістю балів, ця оцінка може бути виставлена у відомість. Якщо студент не отримав достатньої кількості балів (менше 35) або не погоджується з підсумковою оцінкою, то він складає залік у формі тестування.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							ІНДЗ	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	10	50	100
5 (5 практ)	5 (5 практ)	5 (5 практ)	5 (5 практ)	5 (5 практ)	10 (5 ан.сит) + 5 практ)	5 (5 практ)			

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					ІНДЗ	Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	10	50	100
5 (5 практ)	10 (5 ан.сит) + 5 практ)	5 (5 практ)	5 (5 практ)	15 (15 експрес- контроль)			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Доповідь на практичному занятті. Підготовка і демонстрація презентації на визначену тему	7	35	4	20
Участь у груповій роботі з аналізу ситуацій	1	5	1	5
Індивідуальна робота	1	10	1	10

(портфоліо)				
Експрес-контроль			1	15
Підсумковий модульний контроль	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання окремих видів навчальної роботи

Виступ на практичному занятті – 3 бали. Критерії оцінювання включають: 1) повноту і правильність відповіді; 2) міру усвідомленості, розуміння вивченого матеріалу; 3) володіння професійною лексикою; 4) здатність формулювати чіткі і змістовні висновки.

Доповнення на практичному занятті – 2 бали. Критерії оцінювання включають: вміння слухати попередні виступи і не повторювати сказане раніше; вміння систематизувати, узагальнювати, робити висновки; критичність; посилення на рекомендовані та самостійно підібрані джерела.

Загальна активність студента на практичному занятті – 1 бал. Критерії оцінювання включають: вагомість, логічність і коректність поставлених запитань, зауважень, коментарів, пропозицій і т.ін.; уважність, дисциплінованість; участь в дискусіях.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

За кожне теоретичне питання:

17-20 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією.

13-16 балів – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації.

9-12 балів – студент відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою.

5-8 балів – студент не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань.

1-4 балів – не в змозі викласти зміст питань, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, вирішує завдання, які потребують однослівної відповіді.

0 – студент не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити.

За тестування: 10 стандартизованих тестів. Загальна оцінка розраховується як 1 бал за кожну правильну відповідь.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «Положення про порядок та методичку проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) – заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) – заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Академічна доброчесність: Політика щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу формується на основі дотримання принципів академічної доброчесності з урахуванням норм «Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (затверджене вченою радою університету від 23.02.2017 р., протокол № 3).

Правила перезарахування кредитів у випадку мобільності: Політика щодо перезарахування кредитів ЄКТС у випадку мобільності формується з урахуванням норм «Положення про порядок визнання (перезарахування) кредитів ЄКТС для учасників програм академічної мобільності у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» (затверджене вченою радою університету від 30.05.2019 р., протокол № 6).

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті: Політика щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, формується з урахуванням норм «Положення про порядок визнання в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих протягом неформальної та/або інформальної освіти (затверджене вченою радою університету від 18.12.2023 р., протокол № 11).

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Суть, джерела, класифікація, суб'єкти інновацій.

Тема 1. Інноваційність як ознака сучасності. Поняття, джерела, класифікація інновацій.

Інтерпретація терміну «інновація». Специфіка соціальних інновацій. Джерела соціальних інновацій: зміна зовнішнього середовища, соціальні проблеми, які неможливо вирішити за допомогою традиційних методів, зміни потреб суспільства та його членів.

Класифікація соціальних інновацій: за рівнем та обсягом (глобального характеру, які направлені на вирішення загальнолюдських проблем, а також регіональні та локальні, які представляють більш вузькі інтереси регіонального та місцевого значення); за різноманітністю ефектів: позитивні, негативні, явного чи латентного характеру; ініційовані державою або внутрішні спонтанні зміни, що виникають у процесі соціальної організації.

Види соціальних інновацій за різними класифікаційними ознаками: рівень новизни, характер змін; результативність, інноваційний потенціал; рівень і характер впливу; інтенсивність і темпи здійснення; спадкоємність і масштаби використання; відповідність структурам соціальної сфери.

Тема 2. Складові інноваційного процесу.

Поняття інноваційного процесу як генерування нової ідеї, експериментальної апробації та її розповсюдження.

Генерація ідей: розуміння соціальних потреб або викликів і визначення потенційних шляхів їх вирішення; результат досліджень потреб та викликів, поява нових можливостей (технологічних, організаційних, наукових). Використання досліджень «позитивних відхилень» як шлях до нестандартного розв'язання проблем.

Розробка, макетування та апробація ідеї. Нові методи тестування ідеї як в реальному середовищі, так і в більш захищених умовах (у так званих «інкубаторах»). Можливості залучення фінансових ресурсів різноманітних фондів і забезпечення дієвої державної підтримки як умови успішного проходження ідеєю даного етапу.

Оцінка і масштабне поширення кращих зразків. Можливості застосування інновацій: ідея перевірена на практиці й може потенційно розвиватися; наявність впорядкованої стратегії та чіткого бачення перспектив розвитку соціальної інновації.

Фактори поширення соціальних інновацій: навколишнє середовище, яке має забезпечити ефективний попит на соціальну інновацію, наявність ефективних систем управління. Можливості системи державного управління у розвитку та поширенні соціальних інновацій: регуляторна база, фінансові ресурси, здатність надавати повноваження різноманітним державним службам і органам; популяризація соціальних інновацій на регіональному, національному та міжнародному рівнях із застосуванням web-технологій.

Вивчення та еволюція соціальних інновацій. Фактори гальмування соціальних інновацій: соціально-економічні (дефіцит фінансування інновацій, недостатність професійно підготовлених кадрів, перспектива скорочення робочих місць чи розповсюдження безробіття по мірі розвитку конкретного інноваційного процесу); психологічні (бар'єри інформаційного чи світоглядного плану, консерватизм мислення, відсутність ініціативного та творчого підходу до вирішення проблем у соціальній сфері).

Тема 3. Держава як суб'єкт управління інноваціями у соціальній роботі.

Нормативно-правові засади функціонування системи інновацій. Перспективні напрями інноваційної діяльності згідно «Стратегії реформування системи надання соціальних послуг». Новації Закону України «Про соціальні послуги» (2019).

Елементи спеціальних програм соціально-психологічного забезпечення інновацій: критичне відношення до майбутніх інновацій, аргументація на їх користь; обґрунтування кінцевих результатів, які очікуються від їх реалізації, вивчення думки працівників організації з метою виявлення прибічників та супротивників інновацій та знаходження правильного підходу до зацікавлених осіб; затвердження плану впровадження інновації з врахуванням результатів обговорення та опитування суспільної думки.

Інноватори як суб'єкти соціальних інновацій. Класифікація інноваторів.

Тема 4. Еволюція реформування системи інституційного догляду та виховання дітей (ДІ-реформа).

Тлумачення понять «інституалізація», «деінституалізація», характерні ознаки названих процесів. Базові принципи деінституалізації (далі – ДІ реформи). Основні положення «Національної стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 роки»: розвиток і доступність послуг на рівні територіальної громади для дітей та сімей з дітьми, що сприятиме поетапній ліквідації інтернатних закладів; спрямування вивільнених коштів на створення нових і розвиток існуючих послуг у громадах; перепрофілювання інституцій у центри надання спеціалізованих послуг, заклади освіти та інші, які сприятимуть забезпеченню потреб мешканців громади.

10 кроків впровадження ДІ реформи. 1. Комунікація та підвищення рівня обізнаності про цілі й переваги такої реформи для дітей, сімей і громад. 2. Співпраця та ефективна координація між усіма учасниками ДІ реформи. 3. Аналіз на регіональному та національному рівнях причин потрапляння дітей до інтернатних закладів, з'ясування наявності підтримуючих послуг та послуг

альтернативного догляду для дітей і сімей з дітьми на рівні кожної громади. 4. Аналіз на рівні інтернатного закладу (оцінка потреб дітей; оцінка ресурсів інтернатного закладу задля його перепрофілювання для потреб громади). 5. Розробка послуг для заміни інтернатних закладів. 6. Планування перерозподілу ресурсів – фінансових, людських, капітальних. 7. Підготовка і переведення дітей в інші форми виховання. 8. Підготовка та переведення персоналу. 9. Організація процесу переміщення дітей (умови). 10. Моніторинг та оцінка ДІ реформи, оновлення й поширення інформації про її перебіг та реалізацію.

Процес реформування інституційних закладів в Україні та Закарпатті.

Тема 5. Формування інституту патронатних сімей та наставництва над дітьми.

Зміст поняття «патронат над дитиною». Організації (заклади), на які покладаються функції з організації патронату над дитиною. Підбір кандидатів у патронатні вихователі. Підстави для прийняття рішення про влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя.

Процедура невідкладного влаштування дитини, яка залишилася без батьківського піклування, в сім'ю патронатного вихователя.

Строк та документування перебування дитини у сім'ї патронатного вихователя. Причини вибуття дитини із сім'ї патронатного вихователя. Процедура передачі дитини батькам/законним представникам. Зміст роботи патронатного вихователя після вибуття дитини з його сім'ї. Досвід створення патронатних сімей в Закарпатті та Україні.

Тлумачення, мета і завдання наставництва. Вимоги до кандидатів у наставники. Повноваження центрів соціальних служб щодо організації наставництва. Процедура роботи з кандидатами у наставники. Укладання договорів про співпрацю з громадськими та благодійними організаціями щодо провадження діяльності з організації наставництва. Організація знайомства та встановлення контакту наставника з дитиною. Особливості укладання договору про наставництво. Умови перебування дитини у сім'ї наставника.

Тема 6. Впровадження послуг раннього втручання в Україні.

Тлумачення поняття «раннє втручання», принципи надання послуги раннього втручання.

Алгоритм надання послуги раннього втручання (звернення батьків та первинна оцінка потреб дитини й сім'ї). Обговорення первинної оцінки потреб (командне, з батьками). Поглиблена (комплексна) оцінка потреб у відповідності до запиту. Побудова індивідуальної програми раннього втручання.

Реалізація та оцінка ефективності програми раннього втручання. Критерії виходу з програми раннього втручання.

Досвід надання послуги раннього втручання в Україні та Закарпатті.

Тема 7. Адміністрування соціальних послуг на рівні ОТГ.

Повноваження рад об'єднаних територіальних громад щодо надання соціальних послуг (згідно ЗУ «Про соціальні послуги» (2019). Основні завдання відповідальних підрозділів/ посадових осіб ОТГ у сфері соціального захисту населення.

Функції відповідальних підрозділів/посадових осіб ОТГ у сферах надання соціальних і реабілітаційних послуг, проведення соціальної роботи та захисту прав дітей. Посади фахівця із соціальної роботи та спеціалістів з питань захисту прав дітей в штатному розписі виконавчого органу ОТГ. Повноваження працівників, що здійснюють соціальну роботу: соціального менеджера, фахівця із соціальної роботи, соціального працівника.

Ключові напрями формування інтегрованої системи соціальних послуг на рівні ОТГ: 1) створення центрів надання соціальних послуг у форматі «Прозорий офіс»; 2) передання повноважень у сфері надання соціальних послуг від районного рівня на рівень ОТГ; 3) адміністрування соціальних послуг шляхом створення в ОТГ фронт-офісів і бек-офісів, віддалених робочих місць. Соціальне обслуговування за принципом виїзної роботи «мобільного соціального офісу».

Модуль 2. Інноваційний розвиток в умовах війни.

Тема 8. Психосоціальна допомога в умовах війни.

Психосоціальна допомога: сутність, теоретичні підходи і стратегії. Основні принципи та рівні психосоціальної допомоги. Проблеми психосоціального благополуччя окремих категорій населення.

Технологічні аспекти психосоціальної роботи з групами. Диференційований підхід у роботі з різними категоріями населення. Корекційно-реабілітаційна робота з особами, які постраждали від насильства. Мультидисциплінарний підхід у психосоціальній роботі.

Тема 9. «Рівний – рівному» як інноваційний підхід у соціальній роботі.

Сутність методу «рівний-рівному». Психосоціальні процеси, які лежать в основі методу «рівний – рівному»: соціальна підтримка, досвідні (емпіричні) знання, теорія соціального наuczіння, теорія соціального порівняння та теорія помічника. Технологія впровадження методу «рівний – рівному»: 1) оцінка необхідності і можливості використання методу; 2) підбір, підготовка і створення команди професіоналів та тренерів для подальшої роботи з цільовою групою; навчання інструкторів з-поміж представників цільової групи, наприклад ветеранів, підготовленим тренером (шляхом проведення тренінгів); організація роботи інструкторів у спільнотах; діяльність тренера щодо мотивації та підтримки інструкторів; моніторинг діяльності інструкторів, розвиток підходу «рівний – рівному».

Переваги та обмеження підходу «рівний – рівному».

Функціонування груп за принципом «рівний – рівному» в Україні.

Тема 10. Інститут помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя.

Впровадження пілотного проєкту «Інститут помічника ветерана». Мета реалізації експериментального проєкту. Основні аспекти адаптації ветеранів: реабілітація та реадптація; соціальні гарантії; житло; соціальна підтримка сімей; суспільна свідомість і підтримка; професійна підготовка та зайнятість.

Відбір кандидатів у помічники ветерана. Основні обов'язки помічника ветерана. Взаємодія помічника та ветерана. Комунікація помічника ветерана і

робота з цільовою групою за принципом «рівний – рівному». Налагодження комунікації між ветеранами та надавачами публічних послуг.

Організація функціонування та завдання сервісного офісу у справах ветеранів.

Досвід впровадження інституту помічника ветерана в Україні та Закарпатті.

Тема 11. Соціальна робота в мультидисциплінарних реабілітаційних командах.

Нормативно-правове забезпечення соціальної роботи у реабілітаційних командах. Сутність біопсихосоціальної моделі та реабілітаційної стратегії охорони здоров'я. Принципи Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та національний класифікатор НК 030:2022 (Класифікатор функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я).

Організація роботи мультидисциплінарної реабілітаційної команди. Залучення соціального працівника до роботи мультидисциплінарної реабілітаційної команди та його завдання. Оцінювання індивідуальних потреб отримувача послуг і розробка індивідуального реабілітаційного плану.

Досвід роботи соціальних працівників у мультидисциплінарних реабілітаційних командах в Україні.

Тема 12. Функціонування системи соціальних послуг в Україні в умовах війни.

Нормативно-правове регулювання системи надання соціальних послуг в умовах війни.

Організація інформування населення про соціальні послуги. Соціальні послуги, актуальні під час війни (інформування, консультування, екстрене (кризове) втручання, транспортні послуги, надання притулку, короткотермінове проживання, догляд вдома, посередництво, представництво інтересів, соціально-психологічна реабілітація, соціальна адаптація).

Доступність соціальних послуг (за результатами досліджень). Кращі практики та підходи надання соціальних послуг в умовах воєнного стану.

Волонтерство як ресурс надання соціальних послуг в умовах війни.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						
Тема 1. Інноваційність як ознака сучасності. Поняття, джерела, класифікація інновацій	8	2	1			5
Тема 2. Складові інноваційного процесу	8	2	1			5
Тема 3. Держава як суб'єкт управління інноваціями у соціальній роботі	9	2	1			6
Тема 4. Еволюція реформування системи інституційного догляду та виховання дітей	12	2	2			8
Тема 5. Формування інституту патронатних сімей та наставництва над дітьми	12	2	2			8
Тема 6. Впровадження послуг раннього втручання в Україні	10	2	2			6
Тема 7. Адміністрування соціальних послуг на рівні ОТГ	12	2	2			8
Модульна контрольна робота	1	0	1			0
Разом за модуль 1	72	14	12			46
Модуль 2						
Тема 8. Психосоціальна допомога в умовах війни	10	2	2			6
Тема 9. «Рівний – рівному» як інноваційний підхід у соціальній роботі	8	1	1			6
Тема 10. Інститут помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя	8	1	1			6
Тема 11. Соціальна робота в мультидисциплінарних реабілітаційних командах	10	2	2			6
Тема 12. Функціонування системи соціальних послуг в Україні в умовах війни	10	2	0			8
Модульна контрольна робота	2	0	2			0
Разом за модуль 2	48	8	8			32
Разом за семестр	120	22	20			78

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Тема 1. Інноваційність як ознака сучасності. Поняття, джерела, класифікація інновацій	8	1	0			7
Тема 2. Складові інноваційного процесу	8	1	1			6
Тема 3. Держава як суб'єкт управління інноваціями у соціальній роботі	9	0	0			9
Тема 4. Еволюція реформування системи інституційного догляду та виховання дітей	12	1	1			10
Тема 5. Формування інституту патронатних сімей та наставництва над дітьми	12	1	0			11
Тема 6. Впровадження послуг раннього втручання в Україні	10	1	0			9
Тема 7. Адміністрування соціальних послуг на рівні ОТГ	12	0	0			12
Тема 8. Психосоціальна допомога в умовах війни	10	1	0			9
Тема 9. «Рівний – рівному» як інноваційний підхід у соціальній роботі	8	1	0			7
Тема 10. Інститут помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя	8	1	1			6
Тема 11. Соціальна робота в мультидисциплінарних реабілітаційних командах	10	0	1			9
Тема 12. Функціонування системи соціальних послуг в Україні в умовах війни	10	0	0			10
Модульна контрольна робота	3	0	0			3
Разом за семестр	120	8	4			108

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Інноваційність як ознака сучасності. Поняття, джерела, класифікація інновацій	1	0
2	Тема 2. Складові інноваційного процесу	1	1
3	Тема 3. Держава як суб'єкт управління інноваціями у	1	0

	соціальної роботі		
4	Тема 4. Еволюція реформування системи інституційного догляду та виховання дітей	2	1
5	Тема 5. Формування інституту патронатних сімей та наставництва над дітьми	2	0
6	Тема 6. Впровадження послуг раннього втручання в Україні	2	0
7	Тема 7. Адміністрування соціальних послуг на рівні ОТГ	2	0
8	Тема 8. Психосоціальна допомога в умовах війни	2	0
9	Тема 9. «Рівний – рівному» як інноваційний підхід у соціальній роботі	1	0
10	Тема 10. Інститут помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя	1	1
11	Тема 11. Соціальна робота в мультидисциплінарних реабілітаційних командах	2	1
12	Тема 12. Функціонування системи соціальних послуг в Україні в умовах війни	0	0
	Модульна контрольна робота	3	0
	Разом	20	4

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Інноваційність як ознака сучасності. Поняття, джерела, класифікація інновацій	5	7
2	Тема 2. Складові інноваційного процесу	5	6
3	Тема 3. Держава як суб'єкт управління інноваціями у соціальній роботі	6	9
4	Тема 4. Еволюція реформування системи інституційного догляду та виховання дітей	8	10
5	Тема 5. Формування інституту патронатних сімей та наставництва над дітьми	8	11
6	Тема 6. Впровадження послуг раннього втручання в Україні	6	9
7	Тема 7. Адміністрування соціальних послуг на рівні ОТГ	8	12
8	Тема 8. Психосоціальна допомога в умовах війни	6	9
9	Тема 9. «Рівний – рівному» як інноваційний підхід у соціальній роботі	6	7
10	Тема 10. Інститут помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя	6	6
11	Тема 11. Соціальна робота в мультидисциплінарних реабілітаційних командах	6	9

12	Тема 12. Функціонування системи соціальних послуг в Україні в умовах війни	8	10
	Модульна контрольна робота	0	3
	Разом	78	108

5.5. Індивідуальне завдання

Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання (ІНДЗ) виконується під час самостійної роботи і сприяє більш поглибленому вивченню теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використовувати знання для вирішення відповідних практичних завдань.

ІНДЗ готується у формі захисту «портфолію». У ньому студенти відображають, за власним вибором, зміст однієї з інновацій у соціальній роботі в Україні. З цією метою здійснюється інформаційно-аналітичний пошук і аналіз у наступних жанрах:

- вступ (обґрунтування актуальності вибору теми і конкретизація проблеми з точки зору вивченого курсу);
- теоретичний аналіз інновації (огляд наукових статей);
- аналіз юридичної бази інноваційної діяльності;
- термінологічний словник з інновації;
- огляд відображення практики впровадження інновації в Інтернет;
- відображення інновації на невербальному рівні (малюнки, фотографії, карикатури і т. ін.);
- висновки (рефлексія по суті проведеної роботи).

Підготовлене у письмовій формі «портфолію» (надрукований варіант, обсяг до 10 арк., обов'язкове зазначення усіх жанрів, титульна сторінка стандартного зразка) подається викладачу не пізніше, ніж за тиждень до презентації.

Кожен студент готує своє «портфолію», виступає рецензентом роботи одного із своїх колег, приймає участь у презентації робіт та дискусіях за їх змістом.

Оцінка ІНДЗ складається з наступних параметрів: відповідність роботи основним положенням курсу (експертна оцінка викладача); якість презентації; оцінка рецензента; якість відповідей на питання експертів; якість участі в дискусії.

Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Сутність понять «інновація», «соціальна інновація», «інноваційна інфраструктура».
2. Джерела інновацій у соціальній роботі.
3. Нормативно-правова база у сфері інноваційної діяльності.
4. Об'єкти та суб'єкти інноваційної діяльності.
5. Державне регулювання інноваційної діяльності.
6. Повноваження центральних органів влади у сфері інноваційної діяльності.
7. Повноваження місцевих органів влади у сфері інноваційної діяльності.
8. Новації у сфері соціальної роботи згідно Закону України «Про соціальні послуги».

9. Напрями інноваційної діяльності згідно «Стратегії реформування системи надання соціальних послуг».
10. Класифікація інноваційної діяльності.
11. Поняття інноваційного процесу (циклу).
12. Генерація та пошук інноваційних ідей.
13. Розробка, макетування та апробація ідей.
14. Оцінка і поширення інновацій.
15. Вивчення та еволюція інновацій.
16. Соціально-економічні та особистісні бар'єри інноваційної діяльності.
17. Програми соціально-психологічного забезпечення інновацій.
18. Інноватори та механізм стимулювання інновацій.
19. Зміст понять «інституціалізація», «деінституціалізація».
20. Особливості процесу інституціалізації.
21. Базові принципи деінституціалізації.
22. Етапи реалізації Стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей.
23. Очікувані результати Стратегії реформування системи інституційного догляду та виховання дітей.
24. Розвиток сімейних/наближених до сімейних форм догляду та виховання дітей.
25. Проблеми здійснення реформи деінституціалізації.
26. Команда раннього втручання.
27. Поняття раннього втручання. Основні групи дітей/сімей, на які орієнтована послуга.
28. Алгоритм надання послуги раннього втручання.
29. Основні заходи, що становлять зміст послуги раннього втручання.
30. Принципи надання послуги раннього втручання.
31. Вихід із програми раннього втручання.
32. Досвід впровадження програм раннього втручання в Україні та Закарпатті.
33. Трудові функції та професійні компетентності фахівця із раннього втручання згідно професійного стандарту.
34. Мета реалізації експериментального проєкту «Інститут помічника ветерана».
35. Відбір кандидатів у помічники ветерана.
36. Організація функціонування та завдання сервісного офісу у справах ветеранів.
37. Основні аспекти адаптації ветеранів.
38. Повноваження Міністерства соціальної політики щодо експериментального проєкту комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості.
39. Повноваження Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю щодо експериментального проєкту комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості.
40. Повноваження територіальних громад щодо експериментального проєкту комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості.
41. Основні заходи, що становлять зміст послуги з формування життєстійкості.
42. Підстави для надання послуги з формування життєстійкості.

43.Форми надання послуги з формування життєстійкості.

44.Процес реалізації експериментального проєкту комплексної соціальної послуги з формування життєстійкості в Україні та Закарпатті.

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних і практичних (семінарських) занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

Технічні засоби: комп'ютер, мультимедійний проектор.

Засоби Microsoft Office: Microsoft Office Word (текстовий редактор); Microsoft Office PowerPoint (програма підготовки презентацій).

Платформа електронного навчання Moodle.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо впровадження практики надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя: наказ Мінсоцполітики № 92 від 18.02.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0092739-21#Text>
2. Про інноваційну діяльність: Закон України від № 40-IV від 04.07.2002 р. Редакція від 31.03.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
3. Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017-2026 роки та план заходів з реалізації її I етапу: розпорядження Кабінету Міністрів України № 526-р від 09.08.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2017-%D1%80#Text>
4. Про реалізацію експериментального проєкту щодо запровадження інституту помічника ветерана в системі переходу від військової служби до цивільного життя: постанова КМУ № 652 від 19.06.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/652-2023-%D0%BF#Text>

5. Про соціальні послуги: Закон України № 2671-VIII від 17.01.2019 р. Редакція від 27.04.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.
6. Про схвалення Концепції створення та розвитку системи раннього втручання: розпорядження Кабінету Міністрів України № 517-р від 26.05.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/517-2021-%D1%80#Text>
7. Про схвалення Стратегії реформування системи надання соціальних послуг: розпорядження Кабінету Міністрів України № 556-р від 08.08.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/556-2012-%D1%80#Text>.
8. Професійний стандарт «Фахівець із раннього втручання»: наказ Науково-дослідного інституту соціальної політики Міністерства соціальної політики України і Національної академії наук України № 34 від 12.12.2022 р. URL: <https://register.nqa.gov.ua/profstandart/fahivec-iz-rannogo-vtrucanna>

Допоміжна література

1. Адаптація ветеранів війни до мирного життя: помічник ветерана /Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/adaptatsiya-veteraniv-viynudo-myрноho-zhyttya-pomichnyk-veterana>
2. Вектори соціальної політики для України в умовах викликів війни URL <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2022-4-07-04>.
3. Громади до участі в Програмі життєстійкості /Міністерство соціальної політики. URL: <https://www.msp.gov.ua/content/gromadi-do-uchasti-v-programi-zhittestiykosti.html>
4. Опис програми «Раннє втручання». Навчально-реабілітаційний центр «Джерело». URL: http://www.education-inclusive.com/wp-content/docs/early_intervention.pdf
5. Помічник ветерана: дорожня карта для громад, кандидатів та родин Захисників і Захисниць. Опис проєкту. URL: <https://mva.gov.ua/ua/pomichnik-veterana/opis-proyektu>
6. Раннє втручання в Україні. URL: <http://rvua.com.ua/>
7. Рекомендовані практики в ранньому втручанні. Посібник для фахівців. URL: <https://www.eurlyaid.eu/eciguidebook-ukrainianversion/>
8. Реформа деінституціалізації: засади та ключові кроки. Інформаційна брошура. Міністерство соціальної політики. URL: https://www.msp.gov.ua/files/deinst/buklet_di.pdf
9. Соціальна політика в Україні у воєнний час: 2022-2023 роки. Липень 2023. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. URL: <http://www.ier.com.ua/files/Projects/2023/96.pdf>
10. Технологія раннього втручання: принципи, алгоритм, зміст (методичні рекомендації) /Державна установа «Інститут охорони здоров'я дітей і підлітків НАМН України», Благодійний фонд «Інститут раннього втручання». URL: http://iozdp.org.ua/Downloads/Methodichki/kukuruza_2017.pdf
11. Формування життєстійкості. Міністерство соціальної політики. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Formuvannya-zhittestiykosti-.html>

12. Формуємо спроможність замість залежності: Результати роботи Міністерства соціальної політики за 2023 рік. Міністерство соціальної політики.

URL: <https://drive.google.com/file/d/14QDtEoog8Qz8FA5efEF3u89yeHIBtffC/view>

Методична література

1. Гусак Н.Є. Кейс-менеджмент внутрішньо-переміщених осіб: методичні рекомендації. Київ, 2015. 62 с.
2. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації: навчально-методичний комплекс / За ред. І.Зверєвої, Ж.Петрочко. Київ: Фенікс, 2007. 528 с.
3. Соціально-педагогічна психологічна робота з дітьми у конфліктний та постконфліктний період: методичні рекомендації / Н.П.Бочкар, Є.П.Дубровська, О.В.Залевська та ін. Київ: МЖПЦ «Ла Страда Україна», 2014. 84 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Верховна рада України: офіційний веб-портал.
URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>
2. Міністерство соціальної політики: офіційний веб-портал.
URL: <http://www.mlsp.gov.ua>
3. Наукова періодика України. URL: <http://journals.uran.ua>
4. Наукові фахові видання України.
URL: <https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/atestaciya-kadriv-vishoyi-kvalifikaciyi/naukovi-fahovividannya>
5. Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського.
URL: <https://nbuv.gov.ua>.
6. Національна соціальна сервісна служба України: офіційний веб-портал.
URL: <https://nssu.gov.ua/>